

1. Záznamy v kódu Navajo

Těsně za okrajem Londýna se nachází muzeum s malým, ale bohatým archivem materiálů z 2. světové války. Archivářka Viktorie odhalila krabici se starými nahrávkami. Po nějakém čase hledání našla přístroj, na kterém mohla nahrávky přehrát. V úžasu si Viktorie uvědomila, co našla – záznamy indiánů z námořní pěchoty v kódu Navajo (Navajo Code Talkers). Pásky byly více jak 60 let staré a prokazovaly známky degenerace. Viktorie okamžitě spustila fundraisingovou kampaň, z které by se uhradila restaurace a digitalizace nahrávek. Měla úspěch a konzervace započala. Po šesti měsících z ročního projektu se rada ředitelů rozhodla uspořádat výstavu prezentující nahrávky. Pozvánky byly rozeslány dva týdny předem a Viktorie již obdržela řadu potvrzení o účasti. Dnes ji došla další hromádka odpovědí. Jednu otevřela. Místo odpovědi na pozvání našla oficiální oznámení žádající, aby nahrávky a všechny jejich kopie byly vráceny právoplatným vlastníkům, Talkers a jejich rodinám a národu Navajo.

Kdo je právoplatným vlastníkem nahrávek? Je tato skupina také legálním vlastníkem?

Kdyby archivářka nevyvaložila tak ohromné úsilí, nahrávky by byly ztracené. Pokud nahrávky patří Talkers a kmenu, jak naznačuje oznámení, měli by se Talkers a spol. kompenzovat archivu a dárcům za restauraci a uchování nahrávek?

Jaké jsou různé koncepty vlastnictví a reprezentace intelektuálního vlastnictví?

Upřednostňuje archivní práce specifickou kulturní orientaci před domorodou orientací? Jaké jsou morální důsledky?

2. Případ daru čínské knihy

Člen knihovnické školy, profesor Rasto ze Spojených států byl pozvaný na návštěvu a přednášení na čínskou univerzitu. Návštěva byla skvěle naplánovaná a přednáška vzbudila nadšení studentů, stejně jako učitelů. Jako dárek na rozloučenou dala skupina studentů profesorovi fotokopii známého čínského manuskriptu. Studenti jeho části přeložili do angličtiny, podepsali je s velmi upřímným věnováním a sami jej svázali. Profesor byl poctěn, a když se vrátil domů, ukázal ho kolegům. Jeden z nich, který učil informační politiku, okamžitě vyslovil obavy o zneužití autorského práva, protože manuskript byl samozřejmě celý zkopírovaný a o notorickém porušování autorského zákona, k němuž v asijských zemích dochází. „Měl jsi využít této příležitosti a prodiskutovat se studenty a učiteli právní aspekty autorského práva“ řekl profesor IP. „Přijetím daru ses stal komplicem v jejich přehlížení autorského práva.“ „Ne,“ odpověděl profesor Rasto. „Byla to ta nejupřímnější forma ocenění. Bylo by naprosto nezdvořilé nepřijmout tento dar nebo řešit takovou problematiku, když tak vyjadřují své díky“

Jaké jsou mezinárodní rozdíly v autorském právu?

Měl profesor Rasto přijmout dar, jak tvrdí?

pokud by to bylo možné, mělo by západní pojetí autorského práva platit po celé zeměkouli? Proč ano či proč ne?

3. Interkulturní mediální produkce

Získal jsi práci v prominentní zdravotnické světové organizaci. Agentura v současnosti hledá širší základnu pro finanční podporu ve Spojených státech a v Evropě, aby mohla financovat snižování hladomoru. Navštívil jsi oblast, ve které tvá společnost bude pracovat, a víš, že mnoho lidí bojuje za každodenní potřebu jídla a bydlení. Lidé ve své zemi samozřejmě udržují prostor domova a svoje děti upravené a čisté. Našel jsi extrémní případ, který vypadá mnohem více jako bídná nouze oproti průměrnému domu o oblasti, pro který hledáš financování. Musíš připravit reklamní výtisk s fotografií. Co uděláš? Jaká etická rozhodnutí budou ovlivňovat tvoje rozhodnutí?

4. Politizace intelektuální svobody

Akademičtí knihovníci veřejné univerzity ve Spojených státech doufali, že by mohli pomoci vybombardovaným, znesvěceným knihovnám v mnoha válkou poničených regionech po celém světě, zvláště těm na středním východě, a začali s knižní kampaní. Chtěli shromáždit materiál od komunity kampusu a poslat ho potřebným knihovnám. Těch byla hromada – a samozřejmě mnoho z těchto knihoven potřebovaly kompletní přestavbu předtím, než budou uvažovat o materiálech, ale knihovníci doufali, že tento čin ukáže závazek ke zdvořilosti všeobecně a k profesi konkrétně, stejně jako smysl pro kolegiální s knihovnický, kteří musejí čelit velkému nebezpečí ve svém každodenním životě. Knižní kampaň by pak mohla zvednout povědomí o válce a jejím děsivém dopadu na běžný život, včetně takových aspektů jako je právo na získávání informací. v optimistickém případě, doufali organizátoři, by mohla podpořit lidi ve vyjádření svých obav z neustálé války svým voleným zástupcům. Knihovníci připravili sbírkové krabice s informacemi o dopadu války na lidi a knihovny. Obrazy vypleněných budov, mezi jinými, byly ukázány na výstavě. Po pár dnech obdržel ředitel knihovny oznámení od rektora univerzity, že by měli se svými aktivitami přestat, protože jsou „vyložene politické“ a otevírají otázky o objektivitě a profesionálnosti zaměstnanců knihovny. „Neměli bychom chtít posílat zprávu, že naše knihovna nepodporuje naše vojáky. Vaše aktivita, ačkoli dobře míněná, otevírá politické otázky. Řada našich studentů je v armádě a nechceme ani je, ani jejich rodiny znechucovat.“ Zaměstnanci knihovny byli šokováni a považovali to nejen za neprofesionální, ale také za útok proti samotným principům intelektuální svobody, které se snažili celosvětově prosazovat. Ředitel ovšem nařídil zaměstnancům odstranit výstavu a vydat materiály, které až dosud shromáždili.

Jak souvisí tento případ s intelektuální svobodou?

Jakou odpovědnost na západě máme jako profesionálové k našim kolegům ve válkou zpusťšených zemích?

Napiš dopis o postoji ředitele knihovny, který obhajuje knižní kampaň.

Napiš argumenty bránící postoj rektora.

4. Zesměšňování různorodosti

Jedno odpoledne vstoupila do veřejné knihovny rodina ze středního východu. Ve zdejší komunitě žilo velmi málo středovýchodních rodin a ještě méně těch, v nichž se ženy oblékaly tradičně. Žena byla oděna v burce. Skupina teenagerů, která využívala počítače, se začala smát a zesměšňovat ženu. Referenční knihovník zaslechl děti dávající jim různá jména, zatímco si přetahovaly trička přes hlavy, aby napodobily pokrývku hlavy. Knihovník byl se situací velmi nespokojený, ale nebyl si jistý, jestli má zasáhnout. Rodina děti neslyšela, ani je neviděla, takže nejlepší by možná bylo nechat to být. Myslel si ale, že by měl prodiskutovat chování dětí s jejich rodiči, až si přijdou děti vyzvednout.

Měli bychom mít řád, který předchází takovému chování mezi uživateli?

Je naší profesní povinností zarazit uživatele v případech jako je tento?

Měl by knihovník probrat situaci s rodiči dětí?

Přemýšlej nad imperativem Roberta Hauptmana: „Maličkosti jsou důležitější než způsob, jakým spolu jednáme.“ Zamysli se nad imperativem ve světle tohoto případu.

5. Kulturní diverzita ve výuce

Studenti prvního ročníku vysoké školy v Youngstown mají povinnost zapsat si jednokreditový kurz akademické knihovny s názvem knižní a vědecké dovednosti. Většina výuky byla zaměřená diskuzně, instruktor často zadával úkoly s nepřesnostmi a studenti měli najít a opravit chyby jako součást práce v hodině. Studenti byli většinou spokojeni s tímto modelem výuky, ale instruktorka Lyn si všimla, že ne-američtí studenti byly často v kurzu zticha. Chápala, že byli zvyklí používat jiné modely výuky a sokratovská metoda ptaní se vlastního instruktora není snadno přijatelná pro všechny kultury. ale když měla dát známky, které zahrnovaly 30% za participaci při výuce, cítila se znepokojeně. dva studenti vůbec v hodinách nekomunikovali, ale své úkoly dokončili dobře, jen je nepřednesli před

třídou, jak se od nich očekávalo. Lyn věděla, že jejich rodný jazyk není angličtina a přemýšlela nad tím, stejně jako nad bodobáním. současně se domnívala, že pokud na problém neupozorní teď, studenti se budou zhoršovat, jak bude postupovat jejich studium.

Jaké jsou kulturní rozdíly ve vzdělávacím prostředí a jak by měli učitelé reagovat na tyto rozdíly?

Měla by Lyn známkovat zahraniční studenty jinak?

Pokud ano, je to férové k ostatním studentům?

Jaké jsou etické povinnosti přednášejícího knihovníka, aby při řešení kulturních rozdílů v metodách a obsahu informační gramotnosti?